

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het tuchtrecht gewogen

Bespreking van

Martin Appelo (2018). *Verslagen door het tuchtrecht*. Amsterdam: Boom. ISBN 9789024402939, 151 pp., € 18,80

JOS DE KROON

Om de strekking van *Verslagen door het tuchtrecht* goed te kunnen begrijpen is ervaring met dit fenomeen zeer behulpzaam. Het komt mij voor dat de groep hulpverleners in de medische zorg die niet met het tuchtrecht te maken hebben gehad steeds kleiner wordt en dat heeft alles te maken met de voortvarendheid waarmee de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGZ) de laatste tien jaar te werk gaat. Een en ander heeft een historische achtergrond, want zo'n vijftien jaar geleden ontstond er 'gemor onder het volk' als zou de Inspectie bij voorkomende klachten te veel de kant van de professionals kiezen. Het ongenoegen zwol aan en werd aangemoedigd door de media die wel wat schandaaltjes konden gebruiken waar het de handel en wandel van de medische elite betrof. De Inspectie is weliswaar in het leven geroepen om de kwaliteit van de medische zorg te verbeteren en geen normaal denkend mens kan daarop tegen zijn, maar op het moment lijkt het erop dat de Inspectie in haar ijver is doorgeslagen. De meeste zaken die voor de tuchtrechter komen, zijn geïnitieerd door de Inspectie, zoals ook blijkt uit de verslagen in dit boek van Martin Appelo. De auteur laat negen personen aan het woord, onder wie zichzelf. Het gaat om twee psychiaters, een psycholoog, een huisarts, twee verloskundigen, een orthopedisch chirurg, een bedrijfsarts en een tandarts. Het ene verhaal is nog schokkender dan het andere. De maatregelen die door de tuchtcolleges worden opgelegd gaan van een waarschuwing, een berisping tot een verwijdering uit het BIG-register. Alle

beklaagden, ook de enkeling die de waarschuwing gegrond vond, hebben ernstige en fundamentele kritiek op de gang van zaken bij de praktijk van het tuchtrecht. De meesten onder hen hebben na de tuchtprocedure psychische klachten ontwikkeld die bij sommigen enkele weken aanhielden en bij een enkeling deze zelfs leidden tot posttraumatische klachten. De auteur van dit boek overweegt zelfs te stoppen met het vak als psychotherapeut. De kwalificaties die de diverse regionale tuchtcolleges en het centrale tuchtcollege in Den Haag krijgen toegedicht variëren van kil, ongeïnteresseerd in de context van het gebeurde, een rigide vasthouden aan protocollen en richtlijnen en het ver verwijderd staan van de praktijk in de gezondheidszorg. De zittingen hebben het karakter van een kruisverhoor waarbij de hulpverleners worden geïntimideerd en behandeld als criminelen, zeker wanneer de uitspraak op een berisping of het doorhalen in het BIG-register is uitgelopen en de beklagde met naam en toenaam in de media wordt genoemd en op een site van internet te boek staat als een 'gevaarlijke hulpverlener'. Van dat laatste blijven zelfs echte misdadigers verstoken. Het verbaast mij dat de zaak van de huisarts uit Tuitjenhorn niet in dit boek voorkomt. Strikt genomen heeft het tuchtrecht daar ook geen bemoeienis gehad, maar wel hebben de Inspectie en het Openbaar Ministerie beide een zeer kwalijke rol gespeeld in deze dramatische geschiedenis, waarbij de huisarts, die een volgens de richtlijnen te hoge dosis morfine had toegediend aan een terminale patiënt, achtervolgd werd door de Inspectie en het Openbaar Ministerie en zelfs in een politiecel terecht kwam. Deze man, die als een zeer betrokken huisarts bekend stond, pleegde uiteindelijk zelfmoord. De affaire zorgde voor nogal wat beroering in het land en alleen de VPRO heeft het jaren later aangedurfd een zeer indringende en kritische reportage op de televisie uit te zenden. *Verslagen door het tuchtrecht* blijft niet alleen

stilstaan bij een kritiek op een falende tucht-rechtspraak, maar komt ook met aanbevelingen. Laat een tuchtzaak voorafgaan door een <mediator> tussen klager en beklaagde. Het tuchtcollege legt geen straffen op, maar doet aanbevelingen. Wanneer de klacht ernstig is dient het civiel recht ingeschakeld te worden. Om intimidatie tijdens de zittingen te voorkomen dient er een neutrale setting te worden gecreëerd. Er moet een mogelijkheid zijn om commissieleden te wraken. Bij opleidingen dient er meer aandacht te worden besteed aan procedures en de *ins and outs* van het tuchtrecht.

Verslagen door het tuchtrecht is een onthutsend verslag van een praktijk die eerder slachtoffers maakt dan dat hij de kwaliteit in de hulpverlening verbetert en is daarmee hoognodig aan vernieuwing toe. Dit boek wordt ter lezing aanbevolen voor professionals die herkenning zoeken en voor hen die denken nooit met het tuchtrecht in aanraking te zullen komen. Die kans acht ik op het moment nog erg klein. Ook psychoanalytici en psychoanalytische psychotherapeuten kunnen in aanraking met het tuchtrecht komen en wellicht zijn zij daarbij nog kwetsbaarder dan andere professionals, omdat zij een methodiek volgen die niet strikt geprotocolleerd is en daardoor meer openstaat voor kritiek.

Het verband tussen chocoladetaart en narcisme

Bespreking van

Eddie Brummelman (2019). *Bewonder mij! Overleven in een narcistische wereld*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. ISBN: 9789057124730, 224 pp., € 20,00

FRANS SCHALKWIJK

Een recensie van een niet-psychoanalytisch boek in dit tijdschrift, wat is daar de meerwaarde van? Ik bood aan deze te schrijven, niet vanwege de relevantie voor de dagelijkse behandelpraktijk, maar omdat het belangrijk is kennis te nemen van hoe verschillend in de academische wereld over narcisme wordt gedacht. Belangrijk, want de introductie van het alternatieve model voor persoonlijkheidsstoornissen in de DSM-5 biedt mogelijkheden om de psychoanalytische beschrijvende diagnostiek in het debat in te brengen. Maar dan moeten we ook kennisnemen van wat er zich buiten ons gezichtsveld afspeelt. Eddie Brummelman is docent en onderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam, en heeft al op jonge leeftijd zijn sporen verdiend. Het onderzoek van Brummelman en Sander Thomaes naar narcisme bij kinderen is bij de lezers van dit blad waarschijnlijk weinig bekend, maar internationaal worden ze gezien als baanbrekende onderzoekers. Alle reden dus om dit zeer toegankelijk geschreven boek over narcistische trekken bij kinderen en volwassenen op deze plaats te bespreken.

Het proefschrift van Thomaes (2007) eindigde met de kanttekening dat hij waarschijnlijk vooral de vanzelfsprekende, openlijke variant van narcisme had onderzocht en ook bij Brummelman is dit zo. In veel van hun eigen onderzoek gebruiken ze de Narcissism Child Inventory, een door Thomaes ontwikkelde vragenlijst die is gebaseerd op de Narcissistic Personality Inventory, die weer veel gebruikt is in het onderzoek bij volwassenen. Beide vragenlijsten meten waarschijnlijk vooral redelijk adaptieve vormen van vanzelfsprekend narcisme. Dit alles ter inleiding; nu wijd ik me aan de inhoudelijke bespreking.

Het eerste deel beantwoordt de vraag wat narcisme is, en wat mij daarin vooral fascineert is het onderzoek naar het verschil tussen een hoge zelfwaardering en narcisme. Dit blijken zowel bij volwassenen als bij basisschoolkinderen wezenlijk verschil-